

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania R. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o składki na ubezpieczenie chorobowe,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 października 2020 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 maja 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z 8 maja 2020 r., sygn. akt III WSC U (...) odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez odwołującego się R. O. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 10 września 2019 r., sygn. akt III AUa (...), którym Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego z 27 listopada 2018 r., sygn. akt IV U (...) i oddalił odwołanie R. O. od decyzji ZUS [...] Oddział w Ł. z 28 czerwca 2018 r., którą organ rentowy nie wyraził zgody ubezpieczonemu na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiące: lipiec, sierpień i wrzesień 2017 r.

Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z treścią art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość

przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje także w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.

W konsekwencji Sąd stwierdził, że w niniejszej sprawie skarga kasacyjna była niedopuszczalna. Odwołujący się wskazał jako wartość przedmiotu sporu kwotę 190 zł, a zatem kwotę niższą od wskazanej w art. 398² § 1 k.p.c. minimalnej kwoty umożliwiającej skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przedmiotowa sprawa nie należy do kategorii spraw wymienionych w art. 398² § 1 k.p.c., w których dopuszczalne jest wniesienie skargi kasacyjnej niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. W szczególności nie jest sprawą o „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego”. Niezależnie bowiem od poprawności określenia przedmiotu sporu w zaskarżonym orzeczeniu, nie ulega kwestii, że spór w sprawie dotyczy ubezpieczenia chorobowego, które jest dla skarżącego, ubezpieczeniem dobrowolnym. Zdaniem Sądu takie stanowisko jest utrwalone w judykaturze. Przykładowo wskazano postanowienie Sądu Najwyższego z 11 maja 2001 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II UZ 22/01 w którym tenże stwierdził, że w sprawach wynikających z dobrowolnego ubezpieczenia o dopuszczalności kasacji decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (Legalis nr 238844). Mimo tego, że wskutek zmiany przepisów kodeksu postępowania cywilnego zmianie uległa także regulacja dotycząca nadzwyczajnych środków zaskarżenia i kasację zastąpiono skargą kasacyjną, poglądy Sądu Najwyższego co do możliwości zainicjowania przed tym Sądem spraw z powyższego zakresu nie uległy zmianie. W postanowieniu z 19 kwietnia 2018 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II UZ 9/18 Sąd Najwyższy podtrzymał dotychczasową wykładnię stwierdzając, że „W sprawach dotyczących objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym dopuszczalność skargi kasacyjnej

uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, bowiem określenie przedmiotu sprawy, którego dotyczy wyłączenie zawarte w art. 398² § 1 zd. drugie k.p.c., odnosi się do regulacji ustawowej tego przedmiotu”. Sąd Najwyższy wskazał, również, że określenie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego” odnosi się do definicji tego pojęcia zawartej w ustawie z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.). Ustawa ta rozróżnia obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe określone w art. 6, art. 6a ust. 1, art. 6b ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 od dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych i rentowych, o których mowa w art. 7 oraz chorobowych określonych w art. 11 ust. 2. Jeżeli dojdzie do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego chorobowego i wypadkowego, to nie zmienia się ono w ubezpieczenie obowiązkowe. Warunki powstania dobrowolnego ubezpieczenia, jego kontynuowania i ustania uregulowane są w art. 14, który to przepis jest regulacją odrębną od zasad obowiązujących przy ubezpieczeniu obowiązkowym. Użyte w art. 398² § 1 zdanie 2 k.p.c. określenie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia” odnosi się do ubezpieczenia obowiązkowego, a nie dobrowolnego” (Legalis nr 1823962; tak też postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2019 r., II UZ 41/18; z 24 października 2017 r., II UZ 69/17).

W świetle wyżej powołanego ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, które Sąd Apelacyjny podzielił, wskazano, że w przedmiotowej sprawie nie jest dopuszczalne wniesienie skargi kasacyjnej, albowiem wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi w niej, jak wskazał sam autor skargi kasacyjnej, 190 zł. Taka zaś wartość przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia jest oczywiście niższa niż próg kasacyjności wskazany w przepisie art. 398² § 1 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł odwołujący się, zaskarżając je w całości i zarzucając mu naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. przez jego błędną interpretację. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Skarżący wskazał, że wątpliwości budzi przyjęcie, że w przedmiocie niniejszej sprawy jest prawo majątkowe. Przedmiotem sprawy było żądanie wyrażenia zgody na opłacenia składek na ubezpieczenia po terminie. Tak więc przedmiotem roszczenia nie były składki (ich wysokość czy należność) lecz kwestia

zgody na określony termin ich opłacenia. Składki zostały przez powoda, co jest bezsporne, opłacone, jednak po terminie. Sprawa ta w zasadzie nie była więc sprawą o prawa majątkowe, lecz o niemające charakteru majątkowego ustalenie terminu. Co prawda powód określił w skardze wartość sporu jednak uczynił to nie w celu określenia rzeczywistego wymiaru roszczenia, ale w powtórzeniu takiego twierdzenia pozwanego organu. Jako wartość sprawy można w tym aspekcie podać skutki w zakresie ewentualnego zasiłku chorobowego lub jeszcze inną obliczoną wartość. Nie zmienia to, zdaniem skarżącego, faktu, że istotą i przedmiotem tego sporu nie była majątkowa wartość lecz niemajątkowy termin będący wartością intelektualną i prawną. Sprawa więc nie wchodziła w kategorie powołane w art. 398² § 1 k.p.c.

Powód zakwestionował również interpretację przyjętą przez Sąd w uzasadnieniu postanowienia co do pojęcia spraw „o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego”. Zdaniem skarżącego prawidłowa interpretacja nie może sprowadzać się do przyjęcia, iż pojęcie to jest tożsame z obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym. W takim przypadku brzmienie tego fragmentu w art. 398² § 1 k.p.c. musiałoby mieć treść „o obowiązkowe ubezpieczenie społeczne” lub podobne wyraźnie określające ubezpieczenia obowiązkowe. Zdaniem skarżącego złożenie w deklaracji miesięcznej objęcia ubezpieczeniem chorobowym - a tak miało miejsce w przedmiotowym przypadku - rodzi obowiązek opłacenia składki na to ubezpieczenie w terminie. Ten obowiązek mieści się w kategorii sprawy z zakresu objęcia obowiązkiem ubezpieczenia o której mowa w przepisie art. 398² k.p.c. Tak więc prawidłowa interpretacja przepisu a konkretnie słów „o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego” nie powinna skutkować odrzuceniem skargi, gdyż sprawa w tak rozumianym zakresie mieści się.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie odwołującego się nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że niniejsza sprawa jest sprawą majątkową w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c., bowiem przedmiotem niniejszej sprawy nie było tylko ustalenie terminu na opłacenie składki na dobrowolne

ubezpieczenie chorobowe, lecz w istocie było nią spełnienie obowiązku wniesienia składek na to ubezpieczenie. Zauważyć bowiem należy, że skarżący wniósł składki po terminie, co oznacza, że nie wykonał ciążącego na nim obowiązku, a następnie jedynie próbował sanować swój błąd, wnosząc o dopuszczenie wniesienia tych składek po terminie.

Nie ma również racji skarżący twierdząc, że niniejsza sprawa mieści się w kategorii sprawy dotyczących „objęcia obowiązkiem ubezpieczenia” w rozumieniu art. 398 § 1 zd. drugie k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego precyzyjnie wyjaśniono, że w sprawach dotyczących objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, bowiem określenie przedmiotu sprawy, którego dotyczy wyłączenie zawarte w art. 398² § 1 zdanie 2 k.p.c., odnosi się do regulacji ustawowej tego przedmiotu. Określenie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego” odnosi się do definicji tego pojęcia zawartej w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.). Ustawa ta rozróżnia obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe określone w art. 6, art. 6a ust. 1, art. 6b ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 od dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych i rentowych, o których mowa w art. 7 oraz chorobowych określonych w art. 11 ust. 2. Jeżeli dojdzie do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego chorobowego i wypadkowego, to nie zmienia się ono w ubezpieczenie obowiązkowe. Warunki powstania dobrowolnego ubezpieczenia, jego kontynuowania i ustania uregulowane są w art. 14, który to przepis jest regulacją odrębną od zasad obowiązujących przy ubezpieczeniu obowiązkowym. Użyte w art. 398² § 1 zdanie 2 k.p.c. określenie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia” odnosi się do ubezpieczenia obowiązkowego a nie dobrowolnego (tak również w postanowieniach Sądu Najwyższego z 8 marca 2017 r., II UZ 80/16; z 21 marca 2017 r., II UK 77/17 – niepublikowane; z 19 kwietnia 2018 r., II UZ 9/18, LEX nr 2549198 oraz z 17 września 2020 r., II UZ 18/20, LEX nr 3054009).

Trzeba wyraźnie podkreślić, że fakt, że objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym rodzi po stronie ubezpieczonego pewne obowiązki związane z objęciem tym ubezpieczeniem (np. obowiązek wnoszenia składek) nie

oznacza, że sprawy związane z objęciem dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym są sprawami o „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia”. Treść tego sformułowania jest jasna i wynika z niej, że chodzi o obowiązek ubezpieczenia, a nie o obowiązki związane z ubezpieczeniem.

W związku z powyższym, opierając się na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji niniejszego postanowienia.